SÜRYANİ MÜZİĞİ

ܡܘܣܝܩܝ ܣܘܪܝܝܐ

EDEBİYATCI
BAŞDİYAKOS
NİHMETTALLAH
DENNO
BAĞDAT-IRAK
1946

TÜRKCESİ
P.Gabriyel AKYÜZ

SÜRYANİ MÜZİĞİ

ܡܘܣܝܩܝ ܣܘܪܝܝܐ

EDEBİYATÇI
BAŞDİYAKOS
NİMETULLAH DANNO
BAĞDAT - IRAK
1946

TÜRKÇESİ
P. Gabriel AKYÜZ

Mardin Kırklar Kilisesi
Çubuk Mah. 217 Sağlık
Sk. No: 8 47100 Mardin

1. basım Ocak 1998

ISBN 975-823-300-9

Dizgi ve Basım:
Resim Matbaacılık, Tlf: 4821735

Ön Kapak: 5000 yıllık bir Süryani Müzisyen abidesi
Arka Kapak: Kilisede Koro grubu

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Değerli okuyucu; elinizde bulunan bu küçük kitap, Irak'ın Musul kentinde bulunan Mor- Efrem - Theoloji - Okulu'nun Müdürü Sayın Rahip Bulus Behnam'ın, 1946 yılında çıkarmış olduğu "**LİSAN-EL-MAŞRAK**" dergisindeki makaleler dizisidir. Bu makalelerle ilgili bilgilerin asıl yazarı, saygıyla andığımız büyük edebiyatçı **Başdiyakos Nihmettallah Danno**'dur. Süryani müziği ile ilgili Arapça olarak yazılmış bu eserin, tercüme edildiğinde bir çok kişiye büyük yarar sağlayacağına inanarak, bunu bir dizi dergiden toplayıp Türkçe'ye tercüme ettim. Özellikle Türkiye'deki Süryanilerin çoğu Arapça okuyamadıkları için böyle bir girişimde bulundum.

Temennim; Süryani Müziği ile ilgili bu bilgilerin okunduğunda, okuyucuya yarar sağlamasıdır. Bu küçük kitabın içerdiği bilgiler, Süryani Kültürünün vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu kitapçığı okuduktan sonra, sizler de benimle aynı fikri paylaşacağınıza inanıyorum.

Bu konudaki çalışmalarımla, Süryani Müziğine ilgi duyanları mutlu edebilmişsem bahtiyarım.

P. Gabriyel AKYÜZ
MARDİN 1997

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ

BAŞDİYAKOS NİHMETTALLAH DANNO

1884 yılında Irak'ın Musul kentinde doğdu. İlk öğrenimini Musul'daki Mor Tuma Süryani Okulu'nda okudu. Süryanice ve Arapça dillerini mükemmel bir şekilde kavrayıp, Tanrı-bilimde ve çevirmede kendini oldukça yetiştirdi. 1908-1918 yılları arasında mezun olduğu okulda öğretmenlik yaptı. Bilim ve edebiyata ait çalışmalarından dolayı herkesin hayranlığını kazanırken, değişik alanlarda da toplam 13 yapıtı vardır.

Sosyal faaliyetleri: 1926 yılında Musul Yardım Severler Derneği ile Mor Matay Manastırı'ndaki Okul'un Yönetim Kurulunda görev yaptı.1930 yılında da Mor Matay Manastırı'nda Patrik 3.İlyas Şakir başkanlığında toplanan Kutsal Sinotta Musul Abraşiyesini temsil etti.

Kilisedeki görevi: 1897 yılında Metropolit Diyonosiyos Behnam Semerci tarafından Diyakosluğun ikinci basamağı olan Koruyo mertebesine yükseltildi, 1913'te Diyakosluğun üçüncü basamağı olan Afudyakon mertebesine Metropolit İvennis İlyas Şakir (sonradan Patrik) tarafından, 1941 yılında da İncili diyakosluğuna ve hemen ardından papazlığın bir alt rütbesi olan Başdiyakosluğa Metropolit Athanasiyos Tuma Kassir tarafından takdis edilip terfi edildi.

18/5/1951 tarihinde Bağdat'ta hayata gözlerini yumdu. Fakat cenazesi Musul'a getirilip orada toprağa verildi.

SÜRYANİ MÜZİĞİ

Müziğin nostaljik konumu hakkında derleme

Müzik kelimesi; Yunanca bir kelime olup "**makamların ilmi**" anlamını taşımaktadır. Seslerin düzenli bir şekilde terennüm edilmesi, insanlığın en eski mirasıdır. İnsanlık tarihinin başlamasıyla birlikte insanoğluna eşlik etmiştir. Tufandan önce yaşayan Yubal isminde biri Mızmar (Ud) ve Gitar çalgıcılarının atası sayılır (Tekvin:4:21). Arami Laban'ın damadı Yakup, Laban'ın yanından habersiz ayrıldığında Laban Yakup'a çok öfkelenmişti. Çünkü onu sevinçle, şarkılarla, tef ve ud'la göndermeyi düşünüyordu (Tekvin:31:26). Tanrı, Firavun ve askerlerini İsraillilere karşı yaptıkları haksızlıklardan dolayı Kızıldenizde boğdu. Tanrı, Mısırlılara karşı İsraillilere kazandırdığı bu zaferden dolayı, Musa ve Ahrun'un kızkardeşi Meryem, tef'i aldı ve bütün kadınlar onu takip ederek teflerle ve şarkılarla oyun oynayıp eğlendiler (Çıkış:15:20).

Dünya tarihi bize bildiriyor ki; Asurluların musiki medeniyeti ileri bir safhadaydı (Daniel:3:5-7). Asurluların müziğe verdikleri önem, Batı Asyalı etnik toplumlarını derinden etkilemiştir. Yunanlılar, Romalılar ve diğer tüm Avrupa ülkeleri bu müziğin kaynağından faydalanmışlardır. Ayrıca Araplar da, tüm müzik aletlerini Asurlulardan almışlardır.

Bundan da anlaşıldığı gibi, müzik güzel bir sanat olup tüm yaratıklar tarafından benimsenmektedir. İleri düzeyde gelişmiş ülkelerde bütün güzel sanatların başında yer almaktadır. Ayrıca şunu da görüyoruz ki tüm dünyada yaşayan kabileler, kendilerine

özgü bir üslupla müzik eşliğinde dans edip terennüm ediyorlar. Bülbüller bile dallar üzerinde şakırdıyorlar. Güvercinler de yuvalarından kendi sesleriyle inliyorlar. Beyin kanaması geçiren hastalarda ve diğer değişik hastalıklara yakalanan kişilerde de müziğin melodileri oldukça etkindir. Uzman doktorlar, zihinsel hastalıklarda yapılan tedavide müziğin ilaçların başında geldiğini iddia etmektedirler. Kutsal Kitap Tevrat'ta da görüyoruz ki, Kral Şavul sinirsel bir hastalığa yakalanınca, Davut isminde bir çoban, Kral Şavul'un sıkıntısını gidermek için ud çalardı (1.Samuel:16:14).

MÜZİĞİN İBADETE GİRİŞİ

Müziğin çıkardığı ses ve ritim, tüm insanların ruhuna huzur verdiği anlaşılınca, ilahi ibadete de girdiği görülmektedir. Bu uygulama ilk kez, Musa Peygamberin döneminde başlamıştır. Allah'tan aldığı bir vahiyle bayramlarda, önemli ve anlamlı mutluluk günlerde söylenen ilahilerin kulağa daha hoş gelmesini sağlamak için gümüşten yapılmış çalgılı borular (borazan) yapmıştı (Sayı:10:20),(Lev:25:9). Daha sonra Davut Peygamber, kendi döneminde bu müzik düzenini genişletmiş ve güzel terennüm edilmesi için özel şarkıcı korosu kurmuştu (2.Sam:6:5),(1.Ey:23:5 ve 25:1-6).

Müzik, Davut Peygamber'in inşa ettiği tapınakla birlikte, dini törenler esnasında söylenilmesi uygun görülmüş (2.Ey:5:12) ve müziğe verilen önem, Kral Süleyman'ın döneminde daha da çoğaltılmıştır. Kral Süleyman, söz konusu olan bu tapınakta 24 adet ayrı ayrı koro takımı kurmuştur. Bu koro takımları, Kral Davut'un mezmurlarını sırayla ve ahenkli bir şekilde söyleyip 30 değişik müzik aletiyle çalarlardı. Yeni Ahit'te de kilise atalarımız, mezmurların terennüm edilmesini kutsal kabul etmiş ve ayrıca bu mezmurların müzik aletleriyle söylenilmesine müsaade etmişlerdir (Efes:5:19),(Kol:3:16).

Süryani Atalarımız, Hıristyanlığı kabul eden ilk toplum olup medeniyet ve ilim sahibi olmuşlardır. Ayrıca Asuri sanat müziğinin varisidirler. Onu daha da genişletip düzenlemişlerdir. İlk kez Davut Peygamber'in mezmurlarını; ibadet ruhu, iman, ümit, tövbe ve Rab korkusuyla uygulamışlardır. Mezmurları 15 bölüme ayırıp, her bölümü de 4 övgü ilahiden oluşturmuşlardır. Bunları gece ve gündüz belirli saatlerde terennüm ediyorlardı.

Daha sonraki yıllarda bilim adamlarımız, kiliselerimizde söylenen duaları ve ilahileri değişik tarzdaki makamlarla söyleyip tanzim etmişlerdir. Onlar, ilk kez Mor İğnatiyos Nurono'nun (Antakya merkezinin 3. Patriği) döneminde M.S. 107 yılında Antakya'daki merkezi kilisede iki ayrı koro grubunu oluşturmuşlardır. Yazarlarımız, bu yolu izleyerek 7. asıra doğru tüm kilise tıkslarını (1) ve Gudo (2) ilahilerini düzenleyip tamamlamışlardır. Böylece ilahilerin karşılıklı bir şekilde terennüm edilmesini sağlamışlardır. Ayrıca bu koro grupları tarafından söylenen; pazar, bayram ve diğer günlere göre düzenlenen ilahiler okunurdu ve halen okunmaktadır.

SÜRYANİCE'DE ŞAİRLİK

Müzik ezgisi (melodi) iki unsurdan oluşmaktadır. Birincisi şiir düzeni, ikincisi mod (makam) tur. Ezgi, bu iki unsurun birleşimiyle uyum sağlar ve insanın şuurunu ve davranışlarını etkiler.

Süryanilerdeki şiir düzeni Milattan Önceki dönemlere dayanır. Ama ne yazık ki şimdi o dönemlere ait elimizde herhangi bir eser yoktur. Çünkü, atalarımız dinlerine çok sadık kaldıkları için ve tekrar putperestlik tuzağına düşmemeleri için ellerinde bulunan

---

(1) Tıkso: Pazar ve bayram günlerinde söylenen ilahiler
(2) Gudo: Koro sehpası

putperestlikle ilgili bütün eski eserlerini yakmışlardı. (1) Fakat Yunanlılar, Romalılar ve diğer uluslar ise ellerinde bulunan putperestlikle ilgili eski eserlerini korudular.

Süryani müziğinin düzeni; 1.yüzyılda başlayıp, 4.yüzyılda oldukça genişledi ve 12. yüzyıla kadar canlılığını sürdürdü. O asırlarda yetişen şairlerin sayılması mümkün değil. Daha sonra bölgede yaşanan olaylardan dolayı, şairlerin sayılarında oldukça azalma görülmüştür. Besteledikleri şiirler ise; dini, edebi, ve mücadeleci konulardan oluşmaktadır.

Ayrıca yılın tüm pazarlarına, dini bayramlarına, tövbe günlerine (oruç günleri), azizlerin ve şehitlerin anma günlerine göre bir çok **Tıks Programı** hazırladılar. Bu tıks programlarındaki amaçları da; insanları ibadete ve faziletlere yöneltmek ve kötülüklerden uzaklaşmalarını sağlamaktı. Ruhsal yaşantıya heveslenebilmeleri için birçok yalın ifadeler ve anlamlı cümleler kullanmışlardır.

Besteledikleri manzum ve mensur ezgilerle, tarihin sayfalarında çok güzel anılar bırakmışlardır. Düzenledikleri müzikli ilahilerle de, halkın zihninde birçok dini eğitimi yerleştirmiş ve ibadetin vecibelerinde görkemli ve onurlu bir giysi giydirmişlerdir.

SÜRYANİCE'DE ŞİİR DÜZENİ

Süryani şiir düzeni; harflerle ve noktalarla olmayıp ancak hecelerle düzenlenen sözlerdir. Süryanice'deki şiir düzeni kafiyesizdir. Yalnız 9. yüzyılın başlangıcında Araplar'ın şiir üslubunun içine girmiştir. Bazı hecelerinin uzun ve kısa olması, şiir ölçüsünü bozmaz. Ayrıca cümlenin telaffuzu; bir harekeli ile veya durgun bir harfle başlarsa, ya da iki durgun harfle başladığı

---

(1) Havari İşlerin'de bu konuda açıklamalar mevcuttur.

zaman ölçü bozulmaz.

Süryanice'de en meşhur şiir ölçüleri, 5 temelden oluşur. Birinci temel; üç heceden oluşur. Diğerleri de dört, beş, altı ve yedi heceden oluşurlar. Bütün Süryani manzumeleri, bu beş temel üzerinde düzenlenir.

Süryanice'de vezinli (tartılı) nazım

Süryanice'de vezinli nazım iki kısma ayrılır:

1- Ölçülü nazım: Beyitlerle eşit olup, heceler yönünden tek vezinli [1] olduğu için giriş ve sonuçtan oluşur.

2- Terkipli veya bileşik nazım: Birçok beyitlerden oluşur. Uzunluğu ve kısalığı bakımından değişir.

Ölçülü şiir vezinleri 18 türden oluşur. Bu şiir vezinlerini, ünlü Belagatçı Tekritli Antun Ritur, M.S.840 yıllarında Balağa adlı kitabında derlemiştir.

Nazımda en çok meşhur olan ölçüler

1- Süryani Öğretmen Mor Efrem'in şiir ölçüsü: Süryanilerin gururu Mor [2] Efrem'a ait bir ölçü olup, yedi heceli bir temelden oluşur. Giriş ve sonuç dizelerinin (mısra) hepsi yedi heceden oluşur. Çünkü, kasidelerin çoğu bu ölçüye göre nazımlanmıştır. Mor Efrem'in şiir ölçüsü, Arapça'da Bahr-ıl-tavil (Uzun deniz) adıyla bilinmektedir. Mor Efrem, M.S. 373 yılında Urfa'da vefat etmiştir.

2- Episkopos Mor Balay'ın şiir ölçüsü: Mor Balay'ın kendisine ait bir şiir ölçüsü olup, iki temelden ve beşer heceden oluşur. Araplar'ın şiir ölçüsünün temelini oluşturur. Mor Balay, M.S. 432 yılından sonra vefat etmiştir.

---

(1) Vezin: Bir nazımda mısraların hece sayısı (eşan, ölçü, tartı)

(2) Mor: Süryanice bir sözcük olup, "*sayın* veya *efendim*" anlamına gelir ve bütün aziz kişilere verilen lakaptır.

3- Suruçlu Mor Yakup'un şiir ölçüsü: Bizzat kendisine ait bir ölçüdür. 12 heceli bir temel olarak bilinmektedir. Çünkü giriş, gelişme ve sonuç kısmındaki mısralar, dört heceli olup ve üç unsurdan oluşmaktadır. Şiirlerini hep bu ölçüye göre nazımladığı için, bu 12 hece ölçüsü de kendisine aittir. Ondan sonraki şairler de bu ölçüye göre manzumelerini (şiir) bestelemişlerdir. Arapça'daki Munseriğ, Reciz ve Hafif ölçülü şiirler bu 12 hece ölçüsüne uyum sağlamaktadır.

Ayrıca Süryanice'de "**Madroşe**" ve "**Kole**" olarak bilinen manzumeler, vezinleri çok olup ve değişik temellerden oluşurlar. Bunların sayıları oldukça fazladır. Arapça'da bunlara "**Muşah**" adı verilir. Muşah kelimesi vişah (1) sözcüğünden türemiştir. Çünkü bu manzumeler de, çok geniş manzumelerdir. Her manzumenin benti, bir temelden yani bir girişten, bir kaç çubuktan (gelişme) ve bir sonuçtan oluşmaktadır.

Anlaşıldığı gibi, Süryani Muşahların nazım düzeni M.S. 2. yüzyıla dayanmaktadır. Süryani Muşahlar, Araplar'ın Muşahları Andlos'ta tanzim edilmesinden 600 yıl önce ortaya çıkmıştır.

Manzum şiirler dışında mensur şiirlerimiz de mevcuttur. Bunlar; **Mahınyotho, Tağışfotho, Katismas** ve **Konune** gibi değişik isimlerle tanımlanırlar.

SÜRYANİ MODLAR (MAKAMLAR)

Yeni Ahit, ibadet esnasında ilahilerin söylenilmesini kutsal kabul ettiğini başlangıçta söylemiştik. Kilise öğretmenlerimiz, daha sonra duyulan bazı amaçlardan dolayı bu ilahileri oldukça çoğaltmışlar.

Amaçlarının ilki; putperestlerin ve heretiklerin (sapkın inanca

(1) Vişah: Arapça bir sözcük olup, kadınların boyunlarına taktıkları, etrafı mücevherlerle kaplı ve el dokumasıyla yapılmış bir gerdanlık.

sahip kişiler) ahlak bozucu ve aldatıcı bestelerini ortadan kaldırmaktı. İkinci amaç da; Allahın ibadetine gelenlerin, dualarını canlı bir ortamda yapabilmeleri için sabırlı olmalarını sağlamak ve gerekli duayı yaparken veya bu dua uzun sürdüğü takdirde, kendilerine gelen sıkıntıları bertaraf etmekti. Üçüncü amaç ise; dua esnasında terennüm edilen müzikli ilahilerin anlamını algılamak, dua eden kişilerin ruhlarına ve kalplerine yerleşmesini sağlamak ve duanın nedenini iyiçe anlayabilmekti.

Netice itibariyle müzikle söylenen ilahiler; insanın hüzün dolu nefsini derinden etkiler, ruhunu coşturur, sert ve katı yüreğini yumuşatır, aklını ve kalbini Allaha bağlar ve ruhani yaşantıya yönelmesini sağlar. Şair öğretmenlerimiz; Davut Peygambere vahiy yoluyla gelen Mezmur Kitabını (Zebur) terennüm eden **koro grubunu** örnek alarak bu yolu izlemişlerdir. Ayrıca bu Mezmur Kitabı, harika müzik sanatından bir kaynak olup çok güzel bir eserdir.

Süryani tıkslarının bilim adamları, kilise müziğinin makamlarını sekiz dizisel bir düzen içerisinde sistemleştirmişlerdir. Sayıları sayılamayacak kadar fazla olan ve değişik sınıflara ayrılan diğer makam ve nağmeler, bu sekiz ana makama dayanır. İşte bu makamlar; önemsenmediği, ciddiyetle korunmadığı, onlara sahip çıkılmadığından dolayı ve ayrıca değişik dönemlerin getirdiği çirkin olaylar ve yaşanan acı darbeler yüzünden bu makamların çoğu kayıplara karışmıştır. Onlardan ancak cüzi bir kısım elimizde kalmıştır. Göstermiş olduğumuz çabalarla, değişik kaynaklardan ancak 1500 nağme veya makam toplayabildik. Bunları Beth - Gazo [1] adlı kitapta tanzim ettik.

---

(1) Beth - Gazo: Süryanice bir sözcük olup "**Süryani Makam Hazinesi**" anlamına gelir.

8 MAKAMIN TABİATI VE İHTİSASI

Müzikte, tam ve yarım ses tonundan oluşan sekiz dizisel makamların, her birisinin kendisine ait özel bir tabiatı (huyu) vardır. Bunlar:

1) Sıcaklık
2) Soğukluk
3) Sertlik
4) Yumuşaklık

Bunların yanı sıra :

5) Eğlendirici
6) Hüzünletici
7) Coşturucu
8) Gurur kırıcı [1] gibi tabiatları vardır.

Böylece, kilise müzisyenleri her makamın amacını ve tabiatını keşfedip ve bunlara göre birçok tıks programı hazırladılar. Bu programları; yılın bütün pazar ve bayram günlerine [2] göre harika bir şekilde düzenlediler. Bu sekiz makamın özellikleri ve ihtisasları şunlardır:

BİRİNCİ MAKAM: Sevindirici ve yumuşatıcı bir niteliğe sahiptir. Müjdeleyici ve sevindirici haberlerin makamıdır. Bundan dolayı; Doğuş Bayramı'nın, Diriliş Bayramı'nın, Meryem Ana'nın Övgü Bayramı'nın ve kilisenin yenilenme pazarının tıksları bu makama göre düzenlenmiştir. Bunun dışında birinci makam, nişan ve düğün törenlerinde de kullanılır.

İKİNCİ MAKAM: Mütevazi ve insanın gururunu kıran bir soğukluğa sahiptir. Museviliğin sünnetlik şeriatine itaat eden İsa

---

(1) Bar - İbri edebiyat kitabı 1. makale, (5:8)

(2) Bayram günleri; Kurtarıcı İsa'ya ait tüm bayramlar, Meryem Ana'nın, azizlerin, şehitlerin, elçilerin bayramını, elem haftasını ve oruç günlerini kapsamaktadır.

Mesih'in, sünnet bayramında söylenir. Ayrıca, Vaftizci Yuhanna'dan vaftiz olan İsa Mesih'in Vaftiz Bayramına da mahsustur. Bunun yanı sıra, müminlerin vaftizinde, tövbe günlerinde ve ölülerin cenaze törenlerinde aynı makam kullanılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ MAKAM: Çok acı ve sert bir özelliğe sahiptir. Yahudilerin şeriati gereğince; yeni doğan her çocuğun 8. gününde sünnet edilmesi ve 40. gününde de tapınağa çıkartılması gerekirdi. İsa Mesih de 40 günlük iken Meryem Ana ve Yusuf tarafından tapınağa çıkartıldı. Onu, uzun zamandan beri ve büyük bir sabırsızlıkla bekleyen Şemun Sobo (Şeyh), ilerlemiş yaşına rağmen İsa'yı görür görmez Kutsal ruhtan güç alıp ve onu taşımaya başladı. Şemun Sobo, İsa Mesih'in birçok kişinin düşmesine ve kalkmasına sebep olacağına dair peygamberlik etti. Meryem'e de acı sözlerle: "**kılıç, yüreğini delip geçecek**" demiştir (Luka:2:35). Bunun için İsa Mesih'in tapınağa giriş bayramına mahsus edildi.

DÖRDÜNCÜ MAKAM: Heyecan ve ibadetle ilgili olup, soğuk bir özelliğe sahiptir. Meryem Ana'nın Müjde Bayramı'na mahsus edildi. Çünkü Meryem Ana, Melek Cebrail tarafından müjdelendiği zaman, annemiz Havva gibi aldatılmasından korkarak meleği sorguya çekip ve kesin kanıtlar aldıktan sonra Tanrı'nın hükmüne mutlulukla riayet etmiştir. Ayrıca bu makam, Meryem Ana'nın Elizabet'e ziyareti ve Vaftizci Yuhanna'nın doğuş bayramındaki tıkslarına mahsus edilmiştir.

BEŞİNCİ MAKAM:Güçlü ve yakıcı bir sıcaklık özelliğe sahiptir. İsa Mesih'in havarileri, İsa'nın onlardan ayrıldığını ve göğe yükseldiğini izlerken, onun sevgi ateşiyle tutuşup alevlendiler. Bedenin güçsüzlüğünden olmasaydı, onlar da kendisiyle birlikte göğe yükselecektiler. Bundan dolayı Isa Mesih'in Göğe Yükseliş Bayramı'nın tıksı her zaman bu makamla söylenmektedir. Ayrıca Kahin Zekeriya'nın müjde pazarı, sadık Yusuf'un esinleme (vahiy) pazarı, diyakosların başı ve şehitlerin ilki Mor Stefanos'un tıksları

bu makama göre tanzim edilmiştir. Bu tıkslar, bazı ilahi belirtileri simgelemektedir.

ALTINCI MAKAM: Yumuşatıcı ve ağlatıcı bir özelliğe sahiptir. Bundan dolayı, Kurtarıcı İsa Mesih'in üzücü elemine mahsustur. Ayriyeten, ölülerin cenaze töreninde söylenir.

YEDİNCİ MAKAM: Olağanüstü bir sıcaklık özelliğe sahiptir. Kutsal Ruhun ateşe benzer diller şeklinde havarilerin üzerlerine indiğinden dolayı, Pantikusti Bayramı'nın tıksına göre düzenlenmiştir. Ayrıca kahinlerin resamet törenlerinde, kilisenin takdis bayramında (kiliseye kehennüt görevinin verilişini andırır), baş rahiplerin karşılanma törenlerinde, evlilik gizinin kutsamasında (düğünlerde) ve ruhani sınıfından vefat eden kişilerin anma günlerinde söylenir.

SEKİZİNCİ MAKAM: Çok sert bir özelliğe sahiptir İsa Mesih'in ismi üzerine şehit edilen kişiler, Mesih'i çok sevdiklerinden dolayı, değişik işkencelerde göstermiş oldukları olağanüstü cesaret, metanet, yiğitlik ve ölümü de göze aldıkları için; tıksları, bu makama göre tanzim edilmiştir. Ayrıca, Beytlehem'de öldürülen çocukların anma gününde, ölülerin anılmasında ve bunun yanı sıra; Haç Bayramı'nın (yılın bayram programının en sonuncusu) tıksı da bu makamla söylenilmektedir.

Yukarıda açıkladığımız bu sekiz makam, Arapların bazı makamlarına uymaktadır:

Birinci makama : Muhalif veKazazi makamları
İkinci makama : Nuriz makamı
Üçüncü makama : Lavıç ve Şehri makamları
Dördüncü makama : Rast ve Şam Hicazı makamları
Beşinci makama : Saba ve Carkah makamları
Altıncı makama : Neva makamı
Yedinci makama : Safiyan makamı
Sekizinci makama : Mısır Hicazı ve Kerküklü makamları uymaktadır.

SÜRYANİCE'DE MÜZİKLİ İLAHİLERİN TÜRLERİ

Süryani müziğinin alanında yaptığımız araştırmanın faydasını tamamlamak için, Süryani Kilisesi'nin tıkslarında bulunan ve 1500 seneden beri var olan ilahilerin çeşitlerini açıklamak gerekir. Bu ilahiler, halen günümüzde belirli vakitlerde söylenmektedir. Bunların en önemlileri şunlardır:

1- Kukaliyun: Sözcük olarak yuvarlak anlamına gelir. Kutsal Kitap'ın anlatış biçimine göre, mezmurlardan bazı ayetler olup ve dört ayetin özetinden oluşur. Her ayetin ortasına da "***Haleluya***" kelimesi ilave edilir. Meryem Ana'nın, azizlerin ve mümin ölülerin anısına sunulan her turun (dua) başında söylenip, iki koro grubu tarafından karşılıklı bir şekilde terennüm edilir. Sekiz adet nağmesi vardır. Çömlekçi Şemmas Şemun Kukoyo'nun bestesi olduğu düşünülmektedir.

2- Fenkith [1] **Kukalyunu**: Günlük akşam dualarında ve pazar ile bayram arifelerinde terennüm edilir. Bir veya bir çok mezmurdan oluşur. Sekiz tane nağmesi vardır.

3-Hulolo: Haleluya [2] kelimesinden türemiştir. Sekiz ayrı makamla, uzun ve hoş bir nağme ile İncil'in okunuşundan önce (pazar ve bayram günlerinde ayrıca Meryem Ana'nın, elçilerin şehitlerin, azizlerin anma günlerinde) seslendirilir ve mezmurun bir ayetiyle tamamlanır. Bu ayetlerden, 334 tane ayet mevcuttur.

4- Zumoro veya Fıthğomo: Mezmur kitabından seçilmiş ayetlerdir. Ayin esnasında; Kutsal Kitap Tevrattan, Elçilerin İşlerinden ve Pavlus'un mektuplarından okunan bölümlerdir. Cemaatin bunlara ilgi göstermesi ve bunları iyice dinlemesi için

---

(1) Fenkith: Bir dönemin ilahilerini içeren büyük bir kitaptır.
(2) Haleluya: "**Yüce Allah'a sevinçle ilahi söyleyin**" anlamına gelir.

hoş bir nağmeyle söylenir. Bunlar da 728 ayetten oluşur.

5- Sutoro: Mezmur kitabında mevcut olup 91. ve 121. bölümden oluşur. Cümlelerin ortasına "***Haleluya***" kelimesi eklenerek, iki diyakos tarafından karşılıklı bir şekilde terennüm edilir. Sekiz tane temel makamı vardır ve bu makamların yanında da sekiz tane alt makamı mevcuttur.

6- Pazar akşamına ait Üçlü-Kutsallıklar (Kadişat Aloho): Pazar ve bayram günlerinin akşam duasında İncil'in okunuşundan sonra söylenir. Sekiz ayrı makamı vardır. Dördüncü ve altıncı makamlara hoş nağmeler eklenir.

7- Pazar sabahına ait Üçlü-Kutsallıklar (Kadişat Aloho): Pazar ve bayram günlerinin sabah duasında İncil'in okunuşundan sonra söylenir. Her cümlenin sonuna "***Haleluya***" kelimesi eklenir. Sekiz ayrı makamı vardır ve bu sekiz makam, akşam duasında söylenen makamlardan farklıdır.

8- Mimro: Hitap, makale ve kaside anlamına gelir. Kasideler, kilisede güzel makamlarla terennüm edilen ve bazı dua ile dini açıklamalar içeren bir şiir parçalarıdır. Suruçlu Prof. Mor Yakup'un, Kurtarıcı İsa'nın elemleri ile ilgili kasideleri, 3000 parçadan oluşur (Elem haftasının günlerine göre dağıtılmıştır). Altı günün yaratılışı ile ilgili kasidesini de aynı şekilde yazmıştır. Antakyalı olarak bilinen Urfalı Mor İshok'un Üçlü-Kutsallıklar ile ilgili kasidesi de 2136 bentten oluşur.

9- Bohutho: İstek anlamına gelir. Bir çok şiirsel bentten olup ve hergün dua esnasında söylenir. Bu bentler; Mor Efrem, Mor İshok ve Mor Yakup öğretmenlerinin ölçülü kasidelerinden seçilmiştir. Ayrıca bu üç öğretmenin şiir ölçüleri, sekiz ayrı nağmeden ve bir çok daldan oluşur. Böylece bu ölçülerin nağmeleri toplam olarak 70 adeti bulmaktadır.

10- Madroşo: [1] Süryanice ilahilerinin en eskisi olup, düzgün

---

(1) Madroşo: Mücadele anlamına gelir. Süryanice' nin klasik ilahiler dizisidir.

ve sanatlı bir anlatıma sahiptir. Her madroşonun kendisine ait özel bir makamı vardır. Bunlardan bazıları sekiz ayrı nağmeyle terennüm edilir. Yalnız şu anda nağmelerin büyük bir kısmı unutulup kayboldu. Madroşelerin çoğunu, öğretmen Mor Efrem bestelemiştir. Geriye kalan kısımlar da, onun döneminde ve ondan sonraki dönemlerde, başka kişiler tarafından aynen onun yolunu izleyerek ve tezgahını kullanarak bestelemişlerdir. Bunların sayıları 500 tane olup, birçok bentten oluşur.

11- Hunitho (Nakarat): [1] Her madroşonun yükseliş noktasında başlayıp ve diyakoslar tarafından terennüm edilmektedir. Mor Efrem'in kendi bestelediği her madroşonun benti sonrasında yetiştirdiği erkek ve kız çocuk grupları tarafından tekrar edilirdi.

12- Kolo (Ses): Değişik temelden tanzim edilen bir ilahi parçasıdır. Her ilahi bir çok bentten oluşmaktadır. Bu tür ilahilere "**Kole Şahroye**" [2] denilir. Çünkü rahipler, bu ilahileri gecenin geç saatlerine kadar terennüm ederlerdi. Bu ilahilerin sayıları 200 den fazla olup ve her birisinin kendisine ait sekiz ayrı nağmesi vardır. Ama ne yazık ki bunların büyük bir kısmı kaybolmuş. Bestekarları da,çömlekçi şairlerdi ve bunların en ünlüleri, "**Kukoyo**" makamının sahibi Çömlekçi Şemmas Şemun'dur.

13- Ğnizo: [3] Gizli anlamına gelir. Mensur ilahiler olup ve her birisinin özel bir makamı vardır. Mezbahın perdesi çekilince hoş ve uzun nağmelerle söylenir. Bu ilahiler, 70 nağmeyi aşar fakat bunların çoğu kayboldu.

14- Doğu Şımlayeleri: Ölüleri ve hayatta olanları anmak ve onlara dua etmek için söylenen bir nevi ilahilerdir. Kırk günlük

---

(1) Nakarat: Şiirlerde bentlerin sonunda tekrarlanan mısra veya mısralara denir.

(2) Şahro: Geç vakite kadar dua edip uyumamak.

(3) Ğnizo: Mezbahın veya mihrabın sağında ve solunda bulunan bölümlere denilir. Her zaman perdelerle örtülü oldukları için "**gizli bölümler**" anlamı taşımaktadır.

orucun her pazar ayininde, özel ve hoş nağmelerle bir veya iki diyakos tarafından söylenilir. Bu şımlayeler, Irak'ın doğu tıksında kullanılan ve doğu şımlayeleri olarak bilinen altı adet şımlayelerin haricindedir. Ayrıca kırk günlük orucun pazar ayininde söylenen başka kıtaları da vardır.

15- Şupho (Övgü): Manzum ve mensur ilahiler olup Kutsal Kurban'ın alışında sekiz nağme ile söylenilir.

16- Tağşefto: Yalvarma, yakarma ve niyaz demektir. Sayıları 300 adet olup derin ve anlamlı manaları vardır. Her birisinin özel bir makamı olup alçakgönüllükle ve ruhu etkileyecek bir şekilde yumuşak nağmelerle söylenir. Maalesef, bu nağmelerin coğu kayboldu. Bu ilahilerin çoğu, Urfalı Mor Rabule'nin besteleridir (M.S.435). Geriye kalan kısım da diğer öğretmenlerden Tekritli Mor Moruthe'ye aittir (M.S.649).

17- Mahıbrono: Merhale anlamına gelir. Tağşefto'ya benzeyip, aşırı derecede hüzünletici ilahilerdir. Sayıları da 107 merhaledir.

18- Katismat: Celseler veya oturumlar anlamını taşır. İklirus (diyakoslar), bu katismaları zorunlu dualarda uzun bir bekleyişten sonra oturarak söyler. Buhur yakmada ve Kutsal Kurban'ın takdis edildiği sırada da söylenir. Derin anlama sahip bu ilahiler, koro grubu tarafından fankith kitabında terennüm edilir. Bu katismalar, vezinli ve mensur olup 170 tanedir. Fakat nağmelerinin çoğu kayıptır.

19- Stiğuno: Nesir üsluplu makamlardan oluşur ve konune ismiyle bilinen ilahilerin giriş kısmında tekrarlanır. Mezmurlardan veya övgülerden ona bir ayet ilave edilir. Kutsal Murun'un kutsamasında veya başkahinlerin resametlerinde söylenir. Bu ilahiler, Kudüslü Kurilus'un besteleridir (M.S.386).

20- Mahnitho: Şarkılar anlamına gelir. Sayıları 370 tanedir.

---

(1) Fuituto (Şairlik). Süryanilerde Şairlik. Met. Hanna Dolabani. Halep. 1970, Süryanice.
Arapça'ya çeviren: H. E. Barsavm Eyüp

Bunlardan 290 tanesini Antakyalı Büyük Severiyos bestelemiştir (M.S.538). Geriye kalan 80 tanesini de, Aftunya oğlu Yuhanna ve diğer öğretmenler aynı tarihte bestelemişlerdir. Ölçüsü olmayan bu ilahiler, sekiz ayrı nağmeye sahip olup ve mezmurdan bir ayetle tamamlanır. Bunlardan bir tanesi, Kutsal Ayin'in başlangıcında söylenir. (***Eramırmoğ mor malko***) "**Seni yüceltirim ey Rabbim**" anlamındadır. Bir başkası, kırk günlük oruçtaki sabah İncil'in okunuşundan sonra söylenir: (***Aşvo-lan-brahmayk***) "**Rahmetinle bizleri mustahak eyle**" demektir. Bir diğeri de, "**Sutoro**" ismiyle bilinir. (***Yotheb bsetore damraymo theth telolo dkenfe damrahmonuthoğ satarayn***) "**Yüce Allah'ın himayesinde oturan, kanatlarının gölgesi altında merhametinle bizi koru**" anlamına gelir.

21- Konuno (Kanun): Kilisesel övgü ilahi olup, nesir üslubuna göre nazımlanmıştır. Girit-Yunanlı Andrevos'un besteleri olup, Peygamber Musa'nın yedi övgüsüne dayanarak ayarlamıştır (Mezmur:15:1-18). Peygamber Samuel'in annesi Hana'nın ezgisi (1.Sam:2:1-10), (Habkuk:3:1-19), (İşaya:26), (Yavnon:2:2-9) Babil'de ateş ocağına atılan çocukların ezgisi (Dan:3), Meryem Ana'nın yüceltme övgüsü (Luka:1:46), (Mezmurlar:148-150), Rabbimiz İsa Mesih'in 10 mutluluk nutkusu (Mat:5:3-12). Süryani şairler de bazı ilahileri, Girit-Yunanlı Andrevos'un ölçüsüne göre ayarlamışlardır. Örneğin; Urfalı Mor Yakup, şiir ölçüsünü bu ölçüye göre düzenlemiştir (M.S.708) vs... Bu ilahinin, sekiz ana makama dayalı bir çok nağmesi vardır.

SONUÇ

Bu açıkladığımız kitaptaki amaç; Süryani müzik hazinesinin, Süryani Edebiyatının önemli bir parçası olduğunu sergilemektedir. Süryani kilisesindeki yıllık tıks programı, 40 adet dev kitaplardan oluşmaktadır. Bu tıks programı içinde pazar ve bayram günlerinde, oruç günlerinde, Meryem Ana'nın, elçilerin, azizlerin ve şehitlerin anma günlerinde ile diğer günlerde söylenen ilahiler mevcuttur.

Bilim adamlarımızın en meşhurları, Yüce Allah'a yaptıkları ibadetle besteleme ile makamlaştırma sanatında ruhani bir coşkuya boğulmuşlardır. Bundan ötürü, yaptıkları çalışmalarda harikalar yaratırken, müzikle ilgilenen kişilerin de hayranlığını kazanmışlardır.

Hatırlamalıyız ki, Kudüsteki Latin (Benedikliler) rahiplerinin bir kısmı, Süryani nağmelerinin güzelliğini sezdiklerinde, bu nağmeleri müzikli notalarla öğrenmek için çaba sarf etmişlerdir. Bu çalışmada 25 yıllık bir süreç harcayarak, değişik memleketlerde Süryani diyakoslarının ağzından bazı nağmeler öğrenmişlerdir. Daha sonra bu nağmelere notalar çıkartıp, 950 nağmeyi dev bir kitapta topladılar. Yalnız "**hulolo ile tağşefto**" gibi ilahiler uzun oldukları için, bunlara kullandıkları notalar ne yazık ki, diğer ilahilere kullandıkları notalara göre daha pasif kalmıştır.

Yazıma son vermeden önce, dünyanın her bir yanında bulunan kültürlü Süryani diyakos gruplarına ve koro öğrencilerine bu "**Lisan-el-maşrak**" dergisinin sayfalarıyla bir mesaj iletmek istiyorum: "***Bu güzel mirasın kaybolmaması ve her zaman korunması için gayret göstermenizi diliyorum***". Asırlar boyunca

doğu bölgesi çirkin olaylarla ve savaşlarla sahnelendiği için, büyük aziz atalarımızın kaybettikleri bu güzel mirasının büyük bir kısmını, haklı bir şekilde her türlü mazerete sahiptirler. Artık bundan sonra hiç bir mazeret kabul edilemez.

Çünkü zulüm, işkence, baskı, düşmanlık ve yıkım zamanı geçmişte kalmıştır. Allaha şükürler olsun ki, şanlı devletlerin bayrakları himayesi altında korunuyoruz. Güven, kendi eyvanlarını genişletip ve her konuda güvence hissettirmektedir. Adalet de, kubbelerini zirveye doğru yükseltmiştir. Ayrıca din ve ibadet özgürlüğü, her türlü haksızlıklardan korunmuştur. Bu nedenlerden dolayı, ülkemize ve yöneticilerimize her zaman minnettarız.

Beklenen hedefe ulaşılması için, bütün şehirlerde Süryani Müziği adını taşımak şartıyla, gereken heyetlerin oluşturulması ve aşağıdaki maddelerin üzerinde çalışmalar yapmalarını öneriyorum:

1- Haftada en az bir veya iki defa, müzik hocaları tarafından kilise makamlarını ve tıkslarını düzenli bir şekilde öğretmek amacıyla toplantılar yapmak ve yıl sonunda imtihana tabi tutarak bu imtihanı başarıyla geçeni ödüllendirmek.

2- Kutsal Ayin'in ilahileri, sesi güzel ve nağmesi hoş olan diyakoslar tarafından söylenilmesi gerekir. Çünkü cemaati büyük bir iştiyakla kiliseye çekebilmenin en iyi yolu, ibadetteki ilahilerin müzikli olarak söylenilmesidir.

3- Koro çalışmalarında başarı gösteremeyen kişiler, diyakosluk ve papazlık rütbesine yükseltilmemeleri gerekir ki, kilise tıksımıza ve ona ait konulara daha da önem verilsin.

4- Süryani Kadim (Ortodoks) Kilisesi'nin iki çeşit tıksı vardır:

a) Doğulu: Irak'taki kiliselere mahsustur.

b) Batılı: Suriye ve diğer ülkelerdeki kiliselere mahsustur.

Her ikisi de, hem düzenlemede hem de makamlaşmada biribirinden farklıdır. 1930 yılında Mor Matay Manastırı'nda

toplanan Kutsal Sinot, şu resmi kararın alınmasını uygun görmüştür: "***Bu iki tıks, bazı bilim adamlarınca tetkik edilip ve yüksek heyet tarafından gözden geçirildikten sonra Kutsal Sinot'un kararıyla birleştirilmiştir***" (Karar no:4)

5-Bazı şehirlerdeki makamların nağmeleri, diğer şehirlerdeki makamların nağmelerinden farklıdır. Hatta aynı şehirde bulunan iki kilise arasındaki nağmeler bile değişmektedir. Bu tür değişiklikleri ortadan kaldırabilmek için şu gerçeğe ihtiyaç vardır: "***Makamlaşmada profesyonelleşmiş kişiler tarafından toplantılar yapılması gerekir. Yapılan toplantılar, yer ve zamana göre ayarlanıp ve en güzel makamlar seçilmelidir***".

6- Tağşeftlerin nağmelerini, güzel sesiyle ün salmış kişiler tarafından kasetlere doldurulması tavsiye edilir. Ayrıca bu kasetler; öğretimde, törenlerde, toplantılarda ve evlerde dinletilmesi yarar sağlayacaktır. Ve sesi güzel kişilerden de iyi bir hatıra olarak kalacaktır.

7- Müzik notalarında profesyonelleşmiş kişilerin aracılığıyla, ilahilerimize notalar bulmak gerekir. Önceden de söylediğimiz gibi, Latinler bizden ayrı bir millet olmalarına rağmen, Süryani müziğinin nağmelerini öğrenip ve notaların ortaya çıkmasına büyük çabalar göstermişlerdir. Biz de, bu güzel mücevher müziğinin yaşatılması için büyük bir gayret göstermemiz gerekir.

Süryani müziği ile ilgili söyliyeceklerimiz hepsi bu kadar, bu konuda daha yararlı bilgiler ve açıklamalar takdim edene kapımız daima açıktır. Allah herkesin yardımcısı ve bizim de yardımcımız olsun. Amin.

Başdiyakos
Nihmettallah Danno

1 - KUKALİYUN

♩ = 144

♩ = 112

6 - ÜÇLÜ KUTSALLIKLAR

Süryanicesi :

KA'Dİ'ŞAT A'LO'HO

ܩܕܝܫܬ ܐܠܗܐ.

ܩܕܝܫܬ ܐܠܗܐ. ܩܕܝܫܬ ܚܝܠܬܢܐ ܩܕܝܫܬ ܠܐ ܡܝܘܬܐ ܕܐܨܛܠܒܬ ܚܠܦܝܢ ܐܬܪܚܡܝܢ ܥܠܝܢ܀

ܩܕܝܫܬ ܐܠܗܐ. ܩܕܝܫܬ ܚܝܠܬܢܐ ܩܕܝܫܬ ܠܐ ܡܝܘܬܐ ܕܐܨܛܠܒܬ ܚܠܦܝܢ ܐܬܪܚܡܝܢ ܥܠܝܢ܀

ܩܕܝܫܬ ܐܠܗܐ. ܩܕܝܫܬ ܚܝܠܬܢܐ ܩܕܝܫܬ ܠܐ ܡܝܘܬܐ ܕܐܨܛܠܒܬ ܚܠܦܝܢ ܐܬܪܚܡܝܢ ܥܠܝܢ܀

ܩܘܪܝܠܝܣܘܢ. ܩܘܪܝܠܝܣܘܢ. ܩܘܪܝܠܝܣܘܢ܀

Türkçesi :

KUTSAL ALLAH

Ruhani : Kutsalsın Ey Allah.
Koro : Kutsalsın ey güçlü, Kutsalsın ey ölmiyen
Bize merhamet, Haça gerilen

Ruhani : Kutsalsın ey Allah.
Koro : Kutsalsın ey güçlü, kutsalsın ey ölmiyen
Bize merhamet, Haça gerilen

Ruhani : Kutsalsın ey Allah
Koro : Kutsalsın ey güçlü, kutsalsın ey ölmiyen
Bize merhamet, Haça gerilen

Koro : Kuryeleyson, Kuryeleyson, Kuryeleyson.

NOT: Süryanice makamiyle okunabilir.

KA'Dİ'ŞAT A'LO'HO

Makamı: UŞŞAK
Usulü: Aksaksemai Sofyan Yuruksemai

Okunuşu :

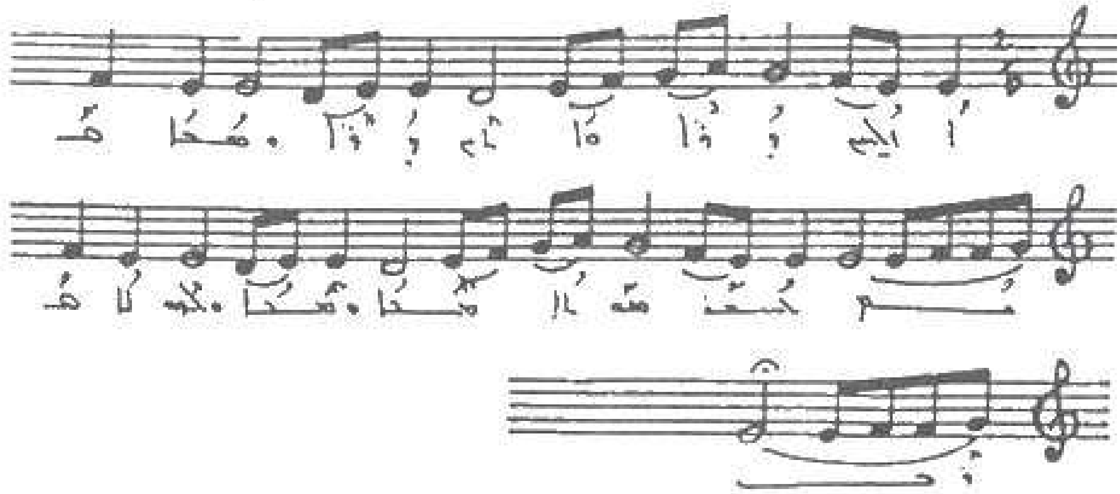
KA'Dİ'ŞAT A'LO'HO

Ruhani	Ka'di'şat A'lo'ho Ka'di'şat ha'yıl'thö'nö
Koro üç kere okuyacak.	Ka'di'şat lö mö'yü'thö Dest'leb hlö'feyn ıth'ra'ham ê'leyn
Koro:	Kur'ye^ley'son Kur'ye'ley,son Kur'ye'ley'son.

8 MİMRE

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 144

[illegible]

9-BOHUTHO

ܒܥܘܬܐ ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ

ܡܫܡܫܢܐ - ܡܫܒܚܐ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܝܬܝܐ

ܡܫܒܚܐ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܝܬܝܐ ܘܡܥܒܪܢܐ ܫܢܝܐ ܘܝܘܡܐ ܘܫܥܐ ܕܠܐ

ܐܡܪ ܐܢܘܢ ܠܟܝܢܐ ܕܗܘܐ ܘܠܐ ܢܦܠܐ.

ܒܥܘܬܐ ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ

ܡܫܡܫܢܐ - ܡܫܒܚܐ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܝܬܝܐ «ܡܫܡܫܢܐ»

ܡܫܒܚܐ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܝܬܝܐ ܘܡܥܒܪܢܐ ܫܢܝܐ ܘܝܘܡܐ ܘܫܥܐ ܕܠܐ

ܐܡܪ ܐܢܘܢ ܠܟܝܢܐ ܕܗܘܐ ܘܠܐ ܢܦܠܐ.

9-BOHUTHO

ܒܥܘܬܐ ܕܡܪܝ ܝܥܩܘܒ. ܒܩܠܗ ܕܐܘܪܚܐ ܟܣܝܐ

ܚܘܣ ܥܠ ܡܪܝ ܒܪܘܚܡܟ ܐܝܟ

ܚܘܣ ܥܠ ܡܪܝ ܒܪܘܚܡܟ ܐܝܟ ܕܪܚܡܬ. ܥܠ ܢܝܢܘܐ
ܫܒܘܩ ܠܢ ܡܪܝ ܘܚܛܗܝܢ. ܐܝܟ ܕܫܒܩܬ ܠܗܘܢ ܘܠܚܝܐ
ܡܚܝܠܐ ܘܡܥܘܪܐ ܠܟܝܢܐ ܢܗܘܐ ܘܠܚܛܗܝܢ ܫܘܒܩܢܐ
ܒܪܚܡܝܟ.

10-MADROŞO

ܡܫܠܡܐ. ܩܘܡ ܦܘܠܘܣ

ܩܠܐ: ܦܘܫ ܠܟ ܡܪܢ ܐܘܪܚܝ — ܡܫܚܠܦܐ

ܦܘܫ ܠܟ ܡܪܢ ܐܘܪܚܝ ܡܠܐ ܕܫܡܝܐ ܐܝܟ ܕܦܘܫ
ܗܘܝܬ ܥܡܗ ܫܡܫܐ. ܘܫܠܡ ܡܪܢ ܕܡܢܐ ܘܫܡܘܥ ܐܢܐ
ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܠܟ ܣܘܓܐܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܠܡ ܡܫܝܚܐ
ܚܢܢ ܫܠܡܐ ܢܗܘܐ ܠܥܠܡܝܢ. ܘܠܐ ܐܟܚܕܐ ܐܡܪ ܡܫܝܚܐ
ܡܢ ܐܕܡ. ܕܫܡܝܐ ܠܟ ܒܪܝܗ ܘܠܥܠܡܐ ܒ
ܫܠܝܚܐ ܡܫܝܚܐ ܒܫܡ ܐܒܘܗܝ.

11-HUNİTHO

Süryanicesi : TIŞ'BIH'TO U'HITH'RO U'RUM'RO'MO

ܠܡܫܒܚܘܬܐ ܘܗܘܕܪܐ.

ܠܡܫܒܚܘܬܐ ܘܗܘܕܪܐ ܘܪܘܡܪܡܐ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Türkçesi : RABBİMİZE ÖVGÜLER

Bizi yaratan
ve kurtaran
Her şeye kadir
Yüce Allah.
Hamt sana
Övgü sana...

Meryem sevinçten coşarak
Allaha sesleniyor.
"Doğan Tanrıya Ha le lü ya.
Halelüya" okuyun

"Vaftiz olan kutsal varlığı kutlayın"
"Kutlayın ölülerden dirilen Tanrıyı"
"Kutlayın çünkü o gerçekten övgüye
değer tanrıdır."

TIŞ'BIH'TO U'HITH'RO U'RUM'RO'MO

Makamı : UŞŞAK
Usülü : Sofyan

Okunuşu : **TIŞ'BIH'TO U'HITH'RO U'RUM'RO'MO**

Tış'bıh'to u'hıth'ro urum'ro'mo mdeş'ni'nen-
Lga'yo uga'bo'ro uta'kıf uş'no
Al fur'ko'no uşuzabo da'moğ süryoyo.
Keth men'yo mer'yem.
bef'le'ge.
uber'bi'e' lyah mor'yo.
Ha'a'alel Ha'a'alel Ha'le'lü'nöy.
Lil aşino de'thö lyel'dö.
Ba'a'areğ Ba'a'areğ Ba'reğ'unoy
lil Azizo
tho lehmodo.

12-KOLO

ܩܠܐ : ܕܩܘܩܝܐ

♩ = 112 ܩܝܡܬܐ - ܚܝܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܒܪܗ

ܚܝܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܒܪܗ ܕܢܚ ܘܫܒܚܘܗܝ ܡܠܐܟܐ. ܗܘܐ ܡܪܬ ܩܝܡܬܐ
ܘܐܬܢܚܘ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܟ ܘܕܢܚ
ܕܒܐܘܪܚ ܡܢ ܡܪ ܩܝܡܬܐ ܘܚܝܐ ܐܝܬܐ ܠܐܠܗܐ
ܐܝܟ ܐܒܐ ܐܦܐ ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܐ ܘܡܠܟܘܬܗ ܩܘܡܐ
ܘܡܪܢ ܫܘܒܚܐ ܡܪܢܐ ܕܒܪܗ ܠܥܠܡ ܐܡܝܢ.

18 - KATİSMA

Suryanicesi :

.SRO'FE VEK'RU'BE

ܣܪ̈ܦܐ ܘܟܪ̈ܘܒܐ.

ܣܪ̈ܦܐ ܘܟܪ̈ܘܒܐ. ܘܥܝܪ̈ܝܢ ܩܕ̈ܝܫܐ. ܕܒܡܪ̈ܘܡܐ ܡܫܒܚܝܢ ܠܪܘܪܒܘܬܟ ܐܠܗܐ.
ܡܩܪܒܝܢ ܘܡܫܒܚܝܢ. ܡܘܕܝܢ ܘܡܒܪܟܝܢ. ܠܚܝܠܐ ܕܝܠܟ ܡܪܝܐ ܡܪܢ.
ܒܪܟܝܢ ܠܟ ܒܪܡܫܐ. ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ. ܐܬܝܬ ܕܬܦܪܘܩ ܠܚܛܝ̈ܐ
ܒܢ̈ܝܐ. ܘܡܬܪܚܡܢܘܬܟ ܗܘ ܡܠܝܐ ܦܘܪܩܢܐ. ܡܢܟ ܐܦ ܠܐ ܐܣܟ
ܠܟܦܢܐ.

ܡܫܡܫܝܢ ܡܢܟ ܡܫܝܚܐ ܕܐܬܚܘܝܬ. ܘܦܘܪܩܢܐ ܡܫܡܫ ܠܟ. ܠܦܓܪܟ
ܘܐܦ ܠܕܡܟ. ܢܛܠܝܢ ܐܢܫܐ. ܢܗܘܐ ܕܝܠܟ. ܐܘ ܡܫܒܚܐ ܘܡܝܬܐ
ܡܘܕܝܢܢ.

Turkçesi :

SARUFİMLER VE KARUBİMLER

Göklerdeki kutsal melekler,
Sarufimler ve Karubimler
Bereket sunup şükrederler
Büyüklüğüne yüce Allah.

Dünyaya tam amaçla geldin,
Günahlardan kurtaran sendin.
Sevgini hiç esirgemedin
Cömertliğinle yüce Allah.

Kurtuluş için ten ve kanın
Feda ettin mubarek canın
Olsun yerimiz senin yanın.
Tapınılan yüce Allah.

NOT: Süryanice Makamıyla okunabilir.

18 - KATİSMA

SRO'FE VEK'RU'BE

Makamı : RAST
Usulü : Sofyan

Okunuşu :

SRO'FE VEK'RU'BE

Sro'fe' vek'rü'be' vkül'hün me'le'ğe'
Dbam'rav'me' om'rin bhith'ro ge'yü'thö
Mkad'şin vem'ber'ğin mhad'rin vam'zam'rin
Lam'rah'fo'no thog ka'di'şo mor'yo

Bö lem bre'hım'thöğ höy a'lo'hoy'to
Ith'bar'naşt dtıf'ruk lkül'hen bır'yö'the
Vab'to'bu'thoğ hoy mel'yeth fur'ko'no
Şe'kent knu'moğ zyon'to lnef'şö'thö

mkab'li'nen mo'ran su'^o dtay'bu'thoğ
Dyebt u'şe'kent len lt..ğ ..oğ ved'moğ
Lme'le'ğeyk at'hart ra'buth to'bu'thoğ
ö' dbe'si mü'toğ doh'kc kmi'ru' then.

20-MAHNİTHO

Süryanicesi : BAS'LUTH E'MO Dİ'LET'TÖĞ

ܒܨܠܘܬܐ ܐܡܐ ܕܝܠܕܬܟ. ܘܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܝܟ.

ܐܘܕܝܢܢ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܝܚܝܕܝܐ ܒܪܐ ܘܡܠܬܗ ܕܐܒܐ ܫܡܝܢܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܟܝܢܗ ܠܐ ܡܝܘܬܐ ܀

ܘܨܒܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܠܚܝܐ ܘܠܦܘܪܩܢܐ ܕܓܢܣܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܀

ܘܐܬܓܫܡ ܡܢ ܩܕܝܫܬܐ ܫܘܒܚܬܢܝܬܐ ܕܟܝܬܐ ܘܒܬܘܠܬܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ ܀

ܘܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ ܘܐܙܕܩܦ ܚܠܦܝܢ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܘܕܫ ܀

ܒܡܘܬܗ ܠܡܘܬܢ ܘܩܛܠܗ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܚܕ ܡܢ ܬܠܝܬܝܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܀

ܘܡܫܬܓܕ ܘܡܫܬܒܚ ܥܡ ܐܒܘܗܝ ܘܪܘܚܗ ܩܕܝܫܐ ܚܘܣ ܥܠܝܢ ܀

Turkçesi : MERYEM ANANIN DUALARI İLE

Meryem Ana ve tüm Azizlerin duasiyle
Yüceliğini kutluyoruz.
Ey Yüce Allahın sözcüsü,
ve biricik oğlu sen.
Bakire Meryemden tenlenen,
Hayat ve kurtuluşumuz için
Haça gerilen,
Ancak ölmiyen
Ozde yaşayıp ölümü yenen.
Sen. Yüce Mesih
Ata, oğul kutsal ruh üçlüsünün teki
Bize merhamet eyle.

BAS'LUTH E'MO Dİ'LET'TÖĞ

MAKAMI SABA
USULU SOFYAN

Okunuşu :

BAS'LUTH E'MO Dİ'LET'TÖĞ

Bas'luth e'mo di'let'töğ ved'kül'hün ka'di'şeyk e'ra'mır'moğ.
Mor mel'kö i'hi'thö'yo bro vmıl'the'da bö'şma' yö'nö hav di'thav bek'yön ne lö'mö'yü'thö.
Ka'bel ve'thö btay'bu the hlof ha'yev'fur'ko'no dğın'sö deb'ney'nö'şö.
Vıth'ga'şam men ka'diş'tö vam'sa'bah'töbthül'tö dhi thö yol'dath A'lo'ho mer'yem.
Dlö şuh'lö'fö hvö bar'no'şo ve'sıt'leb hlö'feyn mşi'ho A'lo'ho'di'len.
Veb'mev'te lmev'ten dö'şe vkatle vi'thavhath'men tli'thö'yü'thö ka'diş'tö.
Şev'yö'yith me'sıt'ğeth vmış'ta'bahâ'ma'buy vru'he ka'di'şö hüs al kü'len.

21-KONUNO

[illegible]

[illegible] ♩ = 144

[illegible]

ÇEVİRENİN EKİ:

SÜRYANİLER'DE ŞAİRLİK

Şairlik, Süryani şiir ölçüsünün düzgünlüğünü ve zayıflığını belirten bir sanattır.

Şairliğin amacı: Unsurların ölçüm vasıtasıyla güzel ve düzgün söz düzenlemek ve düzenlenen bu sözler, benzer ve eşanlamlı sözlerle uyum sağlayabilmektir.

Şairliğin birinci temel ilkesi hecelerdir. Bu heceler, şiir ölçüsünün bir parçasıdır. Ölçünün temeli de, sözcüklerdeki ilk heceye dayanır.

Örnek: **NOŞ** ܐܢܫ Noş sözcüğüne O harfi eklendiğinde **NOŞO** ܐܢܫܐ olarak okunur. ***Eşit*** ܫܘܝܐ adı ile tanımlanır. Noşo sözcüğüne bir hece daha eklersek, üç heceli bir sözcük oluşur ve **BARNOŞO** ܒܪܢܫܐ olarak okunur, ***Fazla*** ܝܬܝܪ ismiyle tanımlanır. Oluşan bu üç heceli sözcüğe bir hece daha eklediğimizde dört heceli bir sözcük ortaya çıkar ve **BARNOŞUNO** ܒܪܢܫܘܢܐ olarak okunur, ***İki-katlı*** ܟܦܝܠܐ ismiyle adlandırılır. "***Eşit'i Fazla***" tanımıyla birleştirirsek beş heceli bir kelime oluşur **MİTHBARNŞONUTHO** ܡܬܒܪܢܫܢܘܬܐ olarak okunur, ***Bileşik (Terkip)*** ܡܪܟܒܐ adıyla belirtilir.

Bu beş heceyle Süryanice konuşmasının ölçüsü ve düzeltilişi yapılır. Bu beş hecenin dışında, konuşmanın güzel ve düzgün bir üslupla ayarlanması mümkün değildir.

Şairliğin ikinci temel ilkesinde 4 özdek (madde) bulunur. Bunlar:

1- Vezin ܐܘܙܢܐ

2- Şekil ܐܣܟܡܐ

3- Unsurlar ܐܣܛܘܟܣܐ

4- Ayaklar ܪ̈ܓܠܐ

Bu dört maddenin önemi; şiir ölçülerindeki mısraları, cümleleri ve sözcüklerin üsluplarını en iyi biçimde düzeltmektir.

Şairliğin üçüncü ana temel ilkesi de, ölçü ve ölçü bölümlerinden oluşur. Belagatçı Tekritli Antun Ritur'a göre; Süryani şiir ölçüsü dört bölüme ayrılır.

Bunlar:

1- Basit ölçü ܦܫܝܛܐ : Ayakların sonunda noktalansa dahi, cümlelerin anlamını birbirinden ayırmaz. Fakat ona cümle eklendiği zaman, okunmaya ve teoriye eşlik eder. Örnek: **Folah** ܦܠܚ

2- Bileşik (Terkip) ölçü ܡܪܟܒܐ : Bir çok ayaktan oluşur.

3- İki-katlı ölçü ܥܦܝܦܐ : Eşanlamlı iki unsurdan meydana gelir. Unsurun ortasına bir nokta konulur ve anlam bakımından da unsurlar birbirinden ayrılır.

4- Heceli ölçü ܗܓܝܬܐ : Değişik cümlelerden (basit ve bileşik) oluşur. Sınırlı ve sınırsız cümleler olmak üzere ikiye ayrılır:

a) Sınırlı cümleler: Tüm uzun ve kısa, basit ile bileşik cümlelerin yerleri ile sayıları bellidir. Genellikle **SUGYOTHO** ܣܘܓܝܬܐ ve **ULYOTHO** ܥܘܠܝܬܐ ilahileri bu ölçüye göre nazımlanmıştır.

b) Sınırsız cümleler: Yerleri ile sayıları belli olmayan cümlelerdir. **MİMRE** ܡܐܡܪܐ şiirleri bu ölçüye göre düzenlenmiştir.

Antun Ritur, şiir ölçülerini 18 bölüme ayırıp ve **BELAGAT BİLGİSİ** adlı eserinde derlemiştir. Birinci bölümü, 3 heceyle başlar son bölümü de 20 heceyle sona erir. Bu şiir ölçülerin arasındaki en meşhurları üç tanedir. Bunlar:

1- Nusaybinli Mor Efrem'in şiir ölçüsü

2- Mor Balay'ın şiir ölçüsü

3- Suruçlu Mor Yakup'un şiir ölçüsü

Not: Süryanice olarak birer örnek verilmiştir. Bakınız s. 28-29

KAFİYE

Kafiye, ensenin sonu anlamına gelir. Fakat şairlerin diliyle, bir mısranın unsurundaki son kelimesidir. Şair, şiir nazımında şu 4 konuya dikkat etmesi gerekir.

a) Kafiyenin harfine
b) Kafiyenin harekelerine
c) Kafiyenin şekillerine
d) Kafiyenin kusurlarına (eksikliklerine)

Kafiyenin harfleri de 4 kısma ayrılır:

1- Görücü harf: ܡܣܡܐ Nazımda, dize başlarındaki ilk harftir. Örnek: ***Flah*** ܦܠܚ

2- Kuruluş harf: ܫܘܬܐܣܐ Uzun bir hareke olup görücüden yalnız bir harfle değişir. Örnek: ***Folah*** ܦܠܚ

3- Yabancı harf: ܢܘܟܪܝܐ Görücü ve kuruluş harflerini birbirinden ayıran L harfidir. Örnek: ***Folah***

4- Kovulma harf: ܪܘܕܦܐ Görücünün önündeki olan illet ܥܠܬܐ harfidir (diğer harflerle uyum sağlamayan harf). Not: Süryanice'nin dilbilgisindeki dişil'e mahsus A -23- , Y -22- ile V -?- harflerinin dışındaki tüm harfler kafiye olabilir.

Kafiyenin harekeleri de 4'e ayrılır. Bunlar:

a) Doyum ܣܘܒܥܐ
b) Yarışma ܣܘܪܗܛܐ
c) Düzeltme ܬܘܪܨܐ
d) Yürüme [1] ܪܕܝܐ

---

(1)Fuitutho(Şairlik).Süryanilerde Şairlik, Met. Hanna Dolabani, Halep, 1970, Süryanice. Arapça'ya çeviren: H. E. Barsavm Eyüp.

BELAGATÇI TEKRİTLİ RAHİP ANTUN RİTUR
(M.S. 840-850)

Sekizinci yüzyılın sonlarında Tekrit'te doğan ve Georgin isimli bir aileye mensup olan Antun Ritur,en ünlü Süryani yazar ve şairlerindendir. Doğudaki manastırlarının birisinde rahip olduktan sonra, Süryani dili üzerine çalışmalar yaparak dilbilgisi, mantık, şairlik, Tanrı-bilimi ve belagatçılığın derinliklerini özümsedikten sonra birçok eserler yazdı.

Güzel gerdanlıklar gibi şiirleriyle Süryani dilini donattığı için, kendisine iyi söz söyleyen ve yazan anlamına gelen "**Ritur**" adı verilmiştir. Süryani Edebiyatı tarihinde sözbilim (belagat) dalında, Antun Ritur'u geçen veya seviyesine ulaşan olmamıştır.

Eserleri:

1-"**Belagat Bilgisi**" adlı ilk ve en büyük eseri, 400 sayfa olup beş makaleden oluşmaktadır. Bu eserde, sözbilimi, övmenin faydaları, edebiyat sanatı ve kuralları, sevgi ve sevginin türleri gibi konulara eserlerinde yer vermiştir.

2-"**Tanrının İnayeti**" adlı ikinci eseri dört bölümden oluşmaktadır. Bu eserinde, ölümün türleri, ecelin gelişi, fakirlik ve zenginlik gibi konuları işlemiştir.

3- "**Kutsal Murun gizi**" hakkında 27 sayfadan oluşan bir şiir yazmıştır.

Ayrıca Antun Ritur'un değişik konuları içeren başka şiir eserleri de vardır.

Ünlü Belagatçı Antun Ritur'un Dizmiş Olduğu 18 Adet Şiir Ölçülerinden Süryanice Örnekler

1. Birinci ölçü üç heceden oluşmaktadır.

ܡܫܘܚܬܐ ܬܠܝܬܝܬܐ: ܐܝܬܝܗ ܬܬܬܐܬܢܝܬܐ: ܕܐܦܪܝܡ ܪܒܘܥܝܐ: ܬܠܬܐ ܘܥܢܝܢܐ.

ܐܘ ܡܪܢܐ ܕܫܡܝܐ ܘܠܚܡܬܐ ܟܐܠܐ ܟܠ:

ܘܠܐ ܐܬܚܙܝ ܡܢ ܡܕܡ ܕܐܬܐ ܐܠܗܝ ܚܝܠܐ܀

ܕܬܪܬܝܢ: ܕܐܦܪܝܡ ܪܒܘܥܝܐ. ܐܪܒܥܝܢܐ ܘܥܢܝܢܐ.

ܓܒܪܐ ܡܢ ܠܟ ܘܐܝܟ ܡܠܟܝ:

ܙܟܝ ܠܟ ܟܠܟ ܘܐܢܐ ܐܢܐ ܠܟ܀

ܕܬܠܬ: ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܪܝ ܒܠܝ: ܡܫܟܚܐ ܘܥܢܝܢܐ.

ܚܝ ܠܥܠܡܐ ܗܘ ܠܟ ܟܗܘܢ ܕܫܡܝ:

ܘܡܫܘܚܠܝܢ ܗܘܟܢܐ ܟܗܢܐ ܕܡܠܟܘܬܟ܀

ܕܐܪܒܥ: ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ ܕܒܪܝܫ ܕܡܠܦܢܐ ܗܢܘ ܐܦܪܝܡ ܥܠܬܐ ܘܥܢܝܢܐ.

ܗܘ ܗܠܡ ܡܪܐ ܕܡܘܫܐ ܘܡܠܐܟ ܫܪܘܦ ܟܪܘܒܐ:

ܙܠܗ ܟܠܟ ܕܩܘܕܫ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܟܗܘܢܐ܀

ܕܚܡܫ: ܕܐܦܪܝܡ ܪܒܘܥܝܐ: ܥܠܬܐ ܘܥܢܝܢܐ

ܐܘ ܕܡܢ ܫܘܬܐ ܐܬܦܪܩ ܒܡܪܢܐ:

ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܒܡܫܝܚܐ ܘܡܢܟܘܢ ܕܚܝܠܐ܀

ܕܫܬ: ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ: ܡܫܟܚܐ ܘܥܢܝܢܐ

ܠܗ ܕܡܫܬܪܘ ܫܘܒܚܐ ܕܒܚܝܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܚܝܐ:

ܕܒܐ ܫܡܫܐ ܫܘܒܚܐ ܢܒܐ ܐܘܪܐ ܕܒܚܝܠܗ܀

ܕܫܒܥ: ܕܐܦܪܝܡ ܪܒܘܥܝܐ: ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܥܢܝܢܐ

ܫܒܪܝ ܡܫܟ ܗܘܟܢܐ ܗܪܝܐ:

ܘܟܠܗܘܢ ܫܡܗ ܗܘ ܫܡܝܐ:

ܐܬܦܠܐ ܠܟܢ ܡܠܐ ܐܝܟ ܕܟܗܘܐ:

ܘܗܘܐ ܐܬܒܪܟܘܢ ܟܗܘܢܐ ܙܘܥܐ܀

ܬܘܒ ܕܝܠܗ:

ܦܠܐ ܓܒܪ ܛܠܝܐ ܕܝܠܗ ܗܘ:

ܕܒܫܡ ܫܒܝܠܐ ܒܐܘܪܚ ܐܬܝܐ ܗܘܐ:
ܘܓܒܪܐ ܐܝܘܒ ܓܢܒܪܐ ܛܒܐ ܗܘܐ:
ܘܟܠ ܗܘ ܡܢ ܪܓܠܘ ܫܠܡܐ ܗܘܐ܀

ܙܡܝܪ: ܥܠܬ ܡܫܝܚܐ: ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܡܫܝܚܐ
ܗܐ ܡܠܟܘܬܐ ܩܪܒܬ ܡܢ ܓܒܝܐ:
ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܫܡܝܐ ܚܘܪܘ ܠܥܡܡܐ܆
ܠܥܡܐ ܘܐܬܓܠܝܘ ܢܘܗܪܐ ܕܐܬܥܡܝܠܐ:
ܕܠܐ ܢܥܡܪܘܢ ܡܢܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ܀

ܬܘܒ ܩܘܡܬ:
ܗܐ ܡܠܟܐ ܗܘ ܒܡܪܘܡܐ ܐܡܪ ܦܪܝܫܐ:
ܘܫܡܥ ܗܘ ܒܪܘܚܗ ܐܡܪ ܡܫܝܚܐ:
ܒܐܘܪܚܗ ܐܡܪܐ ܚܘܪ ܐܢܬܝ:
ܢܘܪܐ ܠܝ ܕܡܢ ܐܘ ܢܡܛܝܢ܀

ܬܫܒܘܚܬܐ: ܐܝܟ ܩܠܐ ܘܒܬܘܚܡܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ. ܒܬܪ ܐܝܟ ܡܫܝܚܐ
ܫܒܩ ܗܘ ܠܥܡܗ ܕܓܒܪܐ ܛܥܝܢܐ:
ܕܡܫܬܒܚܠ ܒܐܪܥܗ ܘܫܡܝܐ ܡܫܒܚܢܐ:
ܘܡܫܡܥ ܒܥܢܢܐ ܘܡܠܟ ܫܡܓܝܐ:
ܘܐܬܐ ܕܢܫܡܥ ܒܗ ܡܫܒܚܝܢ ܐܘܟܪܝܐ܀

ܘܡܢ ܗܘܐ ܐܬܐ ܐܠܗܘܬܗ ܫܘܪܝ ܡܫܪܫܐ ܕܐܘ ܠܓܢܒܪܐ
ܐܘ ܠܓܢܒܪܐ ܐܪܕܘܪܘ ܒܐܡܝܢܘ؛
ܡܢ ܓܢܒܪܐ ܕܗܘ ܒܒܫܡܐ ܡܠܐ ܐܘܩܪܐ...

ܬܫܒܘܚܬ: ܘܡܫܒܚܝܢ ܐܢܫܝܢ ܡܫܒܚܢܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܐ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ:
ܗܠܝܢ ܗܘ ܓܒܪ ܕܫܡܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܠܝܐ ܗܘܐ:
ܘܐܦ ܠܫܡܝܐ ܢܗܘܪܐ ܒܗ ܒܢ ܕܡܪܝܡܘܢ:
ܚܘܒܐ ܠܫܡܝܐ ܢܫܡܥ ܐܝܟ ܕܫܡܪܐ:
ܘܫܡܥ ܚܕ ܓܢܒܪܐ ܐܝܟ ܕܟܠ ܙܡܢ:
ܒܗ ܡܫܡܥܐ ܕܢܬܠ ܚܝܠܐ ܘܫܘܒܚܐ:
ܡܢ ܕܫܡܝܐ ܕܗܠܝܢ ܐܡܪܝ ܫܡܥ ܪܒ ܗܘܐ܀

ܬܫܒ: ܕܡܪܝ ܢܫܡܥ ܬܫܒܘܚܬܐ. ܡܫܝܚܐ ܘܡܠܟ ܡܫܒܚܬܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ.
ܫܡܥ ܫܡܥܬ ܡܢ ܛܒܐ ܐܢܐ ܠܟ ܚܘܒܐ:
ܐܘܫܦ ܕܒܠܥ ܡܢ ܡܘܬܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܦܪܥ ܐܢܐ:
ܠܟ ܫܡܝܐ ܡܪܚܡܢܘܬܐ ܘܐܬܪܐ ܠܐ:
ܘܠܟ ܒܫܡܝܐ ܕܗܘܒ ܫܡܥ ܐܠܐ ܠܝ ܐܢܬ܀

ܕܫܒܥܣܪܐ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܥܠ ܩܠܐ: ܬܫܒܘܚܬܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ

ܘܡܫܪܝܐ ܠܚܫ̈ܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܘܦܠܚ̈ܘܗܝ:
ܘܒܠܐ ܐܦ̈ܣܘܗܝ ܦܪܨܐ ܙܘܐܐ ܘܡܚ̈ܒܫ ܦܪܣܘܗܝ:
ܘܒܠܘܒܫܘܢ ܡܫܒܚܐ ܡܫܒܚܐ ܘܒܠܐ ܡܣܠܘܗܝ:
ܘܢ ܒܗ ܠܐܝܠܐ ܘܡܚܢܘ ܫܡܗ ܢ̇ ܥ̇ܠܐ ܒܦܣܘܗܝ:

ܕܬܡܢܬܥܣܪܐ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܥܠ ܩܠܐ: ܘܐܬܐܡܪܬ ܥܠ ܡܐܬܐ ܕܡܬܬܢܝܚܐ. ܐܝܟ ܕܩܠܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ

ܣܒܒ ܣܒܪܐܘܚܡܝܠܝܗܘ ܒܩܠܐ ܘܚܘܒܠܐ ܒܡܘܦܪܐ:
ܕܡܢ ܘܡܢܡܢ ܒܡܘܦܪܐ ܐܒܠܐ ܕܝܡܐ ܒܡ ܦܓܪܐ:
ܘܐܝܟܘ ܕܡܒܒܝ ܒܡܘܦܪܐ ܡܢ ܣܘܐܪܐ ܙܒܕ ܡܒܪ ܠܝ:
ܘܐܝ ܐܘܒ ܠܐ ܒܡܘܢ ܒܡܢܝ ܢܒܠܘܗܝ ܢܗܪܐ ܡܢܝ ܠܝ ܀

ܕܬܫܥܬܥܣܪܐ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܥܠ ܩܠܐ: ܡܫܝܚܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ

ܣܡܡܐ ܠܒܪܢܫܐ ܐܝܟ ܗܘܣܒܐ ܗܘ ܠܒܙܢܐ ܐܘ ܗܘܒܐ ܠܡܒܠܐ:
ܘܐܝܟ ܡܫܡܐ ܠܒܥܠܐ ܘܒܠܒܝܫܬܐ ܠܒܫܡܐ ܗܘ ܫܡܗ ܕܡܫܡܫܐ:
ܡܫܐ ܓܒܪ ܣܘܡܐ ܕܒܠܐ ܛܒܐ ܘܒܡܫܐ ܗܘܠܝܢ ܡܒܠܐ:
ܛܘܒܐ ܠܓܒܪ ܣܘܗܝ ܕܠܐ ܛܒܥܘ ܐܝܟܘ ܕܗܒܒ ܒܗ:
ܘܠܐܣܪܝ ܕܗܘܝܐ ܡܒܬܦ ܐܝܟ ܣܒܠܐ ܐܝܟܘ ܕܗܘܣ ܒܗ ܀

ܕܥܣܪܝܢ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܥܠ ܩܠܐ: ܡܬܝܠܝܢܘܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܡܫܝܚܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ

ܓܘܣܐ ܗܒܒ ܒܝ ܡܢ ܒܗ ܒܪܒܐ ܕܐܝܬ ܠܒ ܡܢܝ ܛܒܐ ܗܡܒܝܐ:
ܕܡܢ ܦܟܐ ܣܒܪ ܛܟܠܐ ܡܒܡܠܐ ܐܠܡܢ ܒܡ ܗܒܝܢܐ:
ܒܓܒܘܢ ܣܪܘܐ ܘܒܠܒܒ ܙܝܢܗ ܕܓܒܫܐ ܕܐܝܬܐ ܡܢ ܒܪܗ ܗܘܐ:
ܘܙܒܐ ܦܓܝܡܐ ܘܡܠܐ ܠܘܩܐ ܐܫܟܚܘܒ ܠܗ ܘܡܠܟܝ ܡܢܐ ܀

ܕܥܣܪܝܢ ܘܚܕ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܥܠ ܩܠܐ: ܡܫܝܚܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ

ܦܘܠܘܣ ܓܒܪ ܙܒܐ ܕܗܘܙܐ ܗܘ ܦܐܝܐ ܘܠܙܘܒܐ ܕܒܐ ܡܒܡܐ ܣܢܐ:
ܐܡܐ ܗܘ ܙܒܐ ܘܡܢ ܡܦܩܘܗܝ ܡܡܐ ܢܛܦ ܠܙܒܣܐ:
ܡܓܘܣܐ ܗܘܐ ܕܠܐܘܪܚܐ ܡܠܝܟ ܠܐܘܠܐ ܠܟܘܢܐ:
ܡܓܠܣܐ ܗܘ ܡܣܐܐ ܕܠܚܡܝ̈ܐ ܣܘܚܐ ܛܘܒܐ ܕܙܝܢܐ ܦܐܐ ܀

ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܪܬܝܢ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܫܘܒܚܐ: ܬܫܒܘܚܬܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ.

ܗܦܪܐ ܘܡܫܘܪܐ ܕܗܪܐ ܘܒܩܠܐ ܗܡܝܢܐ ܒܝ ܡܦܪܢܝ:
ܗܡܝܐ ܣܝ ܠܒܦܩܝ ܕܒܪ ܡܢܝܢܘܗܝ ܡܒܠܒܠܐ ܠܫܐܟܝ ܛܒ ܡܥܢܝ:

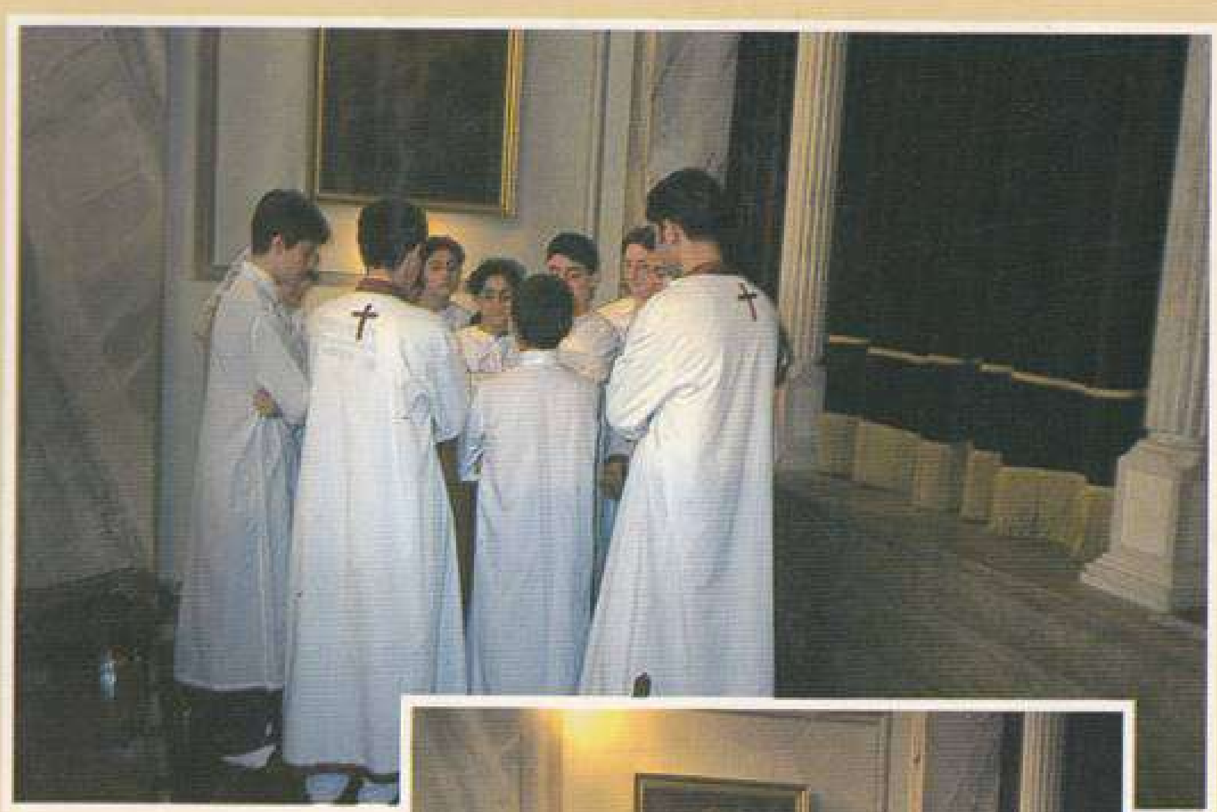
ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬ: ܕܐܝܬܝܗ̇ ܥܠ ܩܠܐ: ܬܫܒܘܚܬܐ ܗ̄ ܒ̈ܝܬܝܢ

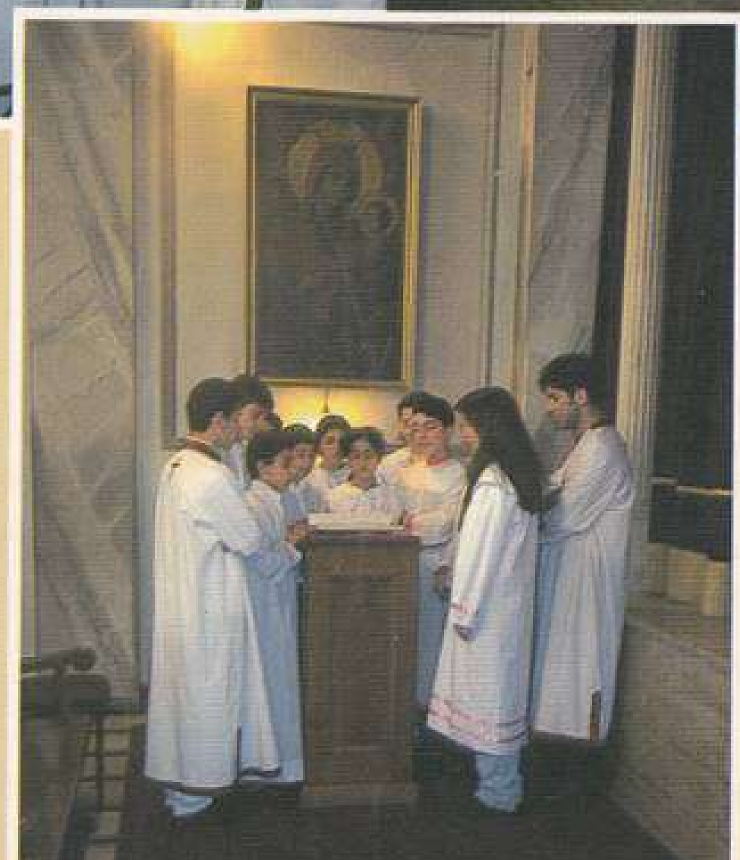
ܡܢܐܫܘܬܐ ܛܠܐ ܡܒܝܘܣܐ ܘܡܐܡܢ ܡܦܩܢܘܗܝ ܗܦܟܐ ܡܒܟܬܘܪܐ:

ܕܒܗܘܢ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ ܠܓܒܪ̈ܐ ܡܘܡܝܬܐ ܠܡܚ̈ܐ ܡܠܐ ܪܘܚܐ:
ܘܡܠܐ ܠܠܒܘܗܝ ܠܡܦܬܝܬܐ ܟܕܡܐ ܘܠܒܝܬܐ ܡܚܪܐ ܗܘ ܠܐ ܠܡܚܪܐ:
ܘܒܗ ܗܠܝܢ ܠܥܠܡܐ ܚܠܠ ܘܠܐܝܬܐ ܟܠܠ ܡܠܝܐ ܘܡܡܡܠܐ܀

ܕܐܡܫܡܫܢܐ: ܡܐܡܪܐ ܗܢܐ: ܡܡܠܠ ܒܝܫܬܐ܀

ܗܘ ܠܡܡܘܗܒܘܬܗ ܕܗܘܐ ܡܡܢܝܐ ܘܐܬܕܡܪ ܠܗ ܕܡܐ ܠܒܪܢܐ
ܘܐܬܡܢܝܢ: ܘܗܘ ܢܡܡܢ ܡܡܢܝܐ ܕܡܢ ܐܝܟ ܠܡܢܝܐ ܐܬܡܢ ܚܕܐ ܠܒܝܬܐ
ܕܡܢ ܕܚܠ: ܓܒܪ ܗܘܕܐ ܐܝܟ ܠܝ ܠܗܐ ܡܪܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܠܠܒܗܘܢ ܕܚܠܦ
ܡܢ ܡܘܡܝܬܐ ܘܠܐ: ܠܗܘܐ ܐܡܝܢܘ ܘܠܐ ܐܝܟ ܐܡܠܝܢ ܙܠܘ ܠܡܡܠܐܬܐ ܕܚܡܘ
ܠܐܪܥ ܘܐܬܐ܀

ISBN 975-823-300-9